

NORSKA STÓRTINGSVALIÐ

ÚR OSLO:
JÓGVÁN
HUGO
GARDAR

Flokksleiðarin í Høyre, Jan Petersen, er tann minst kendi flokksleiðarin í Noregi. Í valdystinum hevur flokkurin gjørt alt fyri at fáa fólk til at minnst hvør Jan Petersen er. Her í Oslo hanga stórar plakatar við andlitsmynd av Høyre-leiðaranum og einum stuttum sendingum um hvat Høyre ynskir at arbeiða fyri.

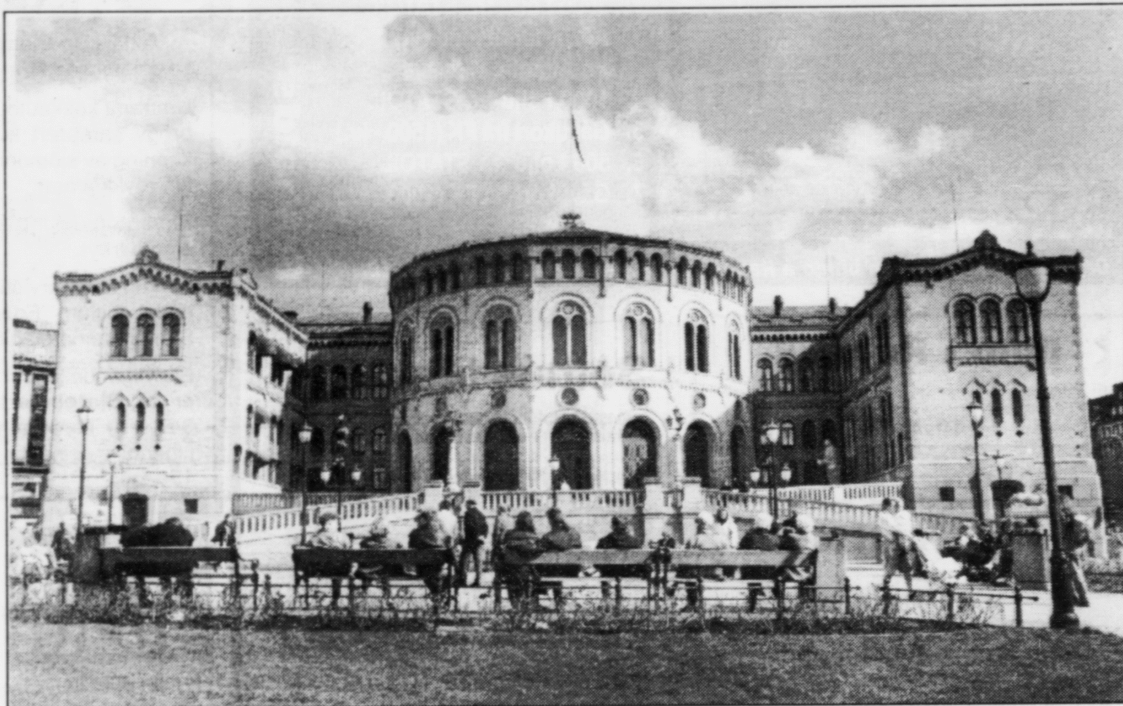
Jan Petersen verður av teimum flestu mettur at vera gráur og keðiligur, og honum manglar tað, sum skal til fyri at gerast ein leiðari. Í valdystinum hevur hann sagt, at Høyre ikki kann hugast at fara í stjórnarbygningarnar, uttan at Høyre fær minst 20 prosent av atkvøðunum til valið 15. sept. Higartil hevur flokkurin ikki klárað at koma upp um 15 prosent í veljarkanningunum, ið eisini er vánaligari enn í 1993, tá hann fekk 17 prosent. Tað „emst ikki uttan um, at Høyre hevur stórar trupuleikar í ovastu leiðsluni. Alt sær út til at miseydnast hjá teimum.

Fyri at skilja munin á Høyre og Framsóknarflokkinum í Noregi, kunnu vit siga at hesar báðar politisku rørsurnar eru samlaðar í einum flokki í Føroyum, Fólkaflokkinum. Serliga um vit hyggja at fólkaflokkinum í 80-unum er lætt at samanbera. Leiðslan í Høyre í dag kann samanberast við ta linjuna, sum Jógván Sundstein umboðaði, meðan Carl I. Hagen og Framsóknarflokkinum kunnu samanberast við linjuna hjá Óla Breckmann. Framsóknarflokkinum byggir sín politikk á átta fyri tí fremmanda og snúlarum, meðan Høyre byggir á konservativ virðir í samfelagnum.

Grundin hvørvir

Grundin hvørvir undan Høyre og flokkurin kann missa sína søguliga støðu sum tann leiðandi borgarligi flokkurin, sigur professari og Høyre-limur Francis Sejersted í eini viðmerking til Arbeiderbladet. Hann er bangin fyri at Høyre kann hvørva út í søgunum sum ein stórur og týðandi borgarligur flokkur.

Francis Sejersted er ikki hvør sum helst. Hann hevur verið virkin limur í flokkinum, men er eisini veldámdur sum søguskrivari. Hann er eisini kendur sum formaður fyri nevndini, sum avger, hvør skal fáa Friðarheiðursløn Nobels. Tað er Francis Sejersted, sum almannakunnger, hvør fær heiðurslønina.

Høyre á veg í søguna

Størsti borgarligi flokkurin í Noregi í hesi øldini, Høyre, er spakuliga við at hvørva. Í staðin kann Framsóknarflokkurin taka yvir sum størsti borgarligi flokkurin í Noregi. Høyre hevur ongarn fyrstaflokspolitikarar í dag, siga kendir limir í Høyre

– Í 1945 fingu Høyre/Frisinnede Venstre 17 prosent av atkvøðunum til Stortingið. Tað bleiv tá mett sum sjálvur grundmúrurin hjá hesi rørslini. Nú sær tað út til at Carl I. Hagen og hansara Framsóknarflokkur kunnu yvirtaka sum størsti borgarligi flokkurin, meinar Sejersted.

Sambært honum er tað ikki til at koma uttan um at Høyre missir veljarar til Carl I. Hagen, serliga veljarar, sum higartil hava verið tryggir Høyre-veljarar.

– Framsóknarflokkurin er alt og einki. Tá Høyre ikki klárar seg væl, missa vit tann mentanarkonservativa arvin, sum flokkurin hevur verið trúgvin fyri. Framsóknarflokkurin varðveitir ongan slíkan arv.

Francis Sejersted meinar at Høyre ikki hevur fylgt við tíðini, og at flokkurin ikki kann takka øðrum enn sær sjálvum fyri syndarligu støðuna. Seinastu veljarkanningarnar geva flokkinum millum 10 og 14 prosent.

Flýggja

Lars Roar Langslet er ein annar kendur Høyre-limur, sum hevur verið frammi og sagt sína meining um sín gamla flokk. Hann sat sum mentamálaráðharri í stjórnini hjá Kåre Willoch. Hann heldur tað einki er at siga til, at fólk flýggja frá einum flokkum, sum verður stýrdur av einum B-liði.

– Flokkurin hevur fáar týðandi persónar í leiðsluni. Jan Petersen er ein góður og dugnaligur politikari. Men eg haldi ikki at hjálparfólkini hjá honum eru góð nokk. Lars Roar Langslet meinar, at ein leiðsla við meiri sprelli í kundi forða fyri at fleiri veljarar flýggja yvir til Carl I. Hagen.

Lars Roar Langslet peikar á eitt stórt mistak, sum flokkurin hevur fingið fyri vana at gera.

– Flokkurin skuldi gjørt meira við at brúkt teir dugnaligu yngru politikararnar, sum flokkurin hevði seinast í 80-unum og fyrst í 90-unum.

– Tá hevði flokkurin atgongd til nógv góða menniskjaliga rávøru, og orða-

skiftið og umhvørvið í flokkinum var gott. Í dag er støðan ein heilt onnur, og flokkurin stríðist í brattari mótbrekku.

Dugnalig gevast

Tað er eingin hugaligur listi, sum Jan Petersen hevur framman fyri sær, tá hann hyggur at, hvør hevur vent flokkinum bakið. Hon eru nakrir av kendastu Høyre-toppunum, sum í dag fáast við okkurt annað enn politikk.

Kaci Kullmann Five var í nógv ár ein av teimum leiðandi í Høyre, bæði í Stortinginum og í stjórn. Hon legði frá sær sum flokksleiðari, og í staðin kom Jan Petersen. Kaci Kullmann Five stillar ikki upp til valið 15. sept.

Kristin Clement gjordist kend, tá hon sat í stjórnini hjá Jan P. Syse í 1989-90. Hon kom skjótt inn í ein leiklut sum tann leitandi ideologurin í flokkinum. Hon treivst ikki í Stortinginum og stillaði ikki upp aftur til valið í 1993. Hon er í dag blaðstjóri á floksblaðnum Tidens Tegn og

situr framvegis í aðalstjórn floksins.

Michael Tetzschner kom ongantíð inn á Storting. Hann var í nógv ár ein leiðandi politikari í býráðnum í Oslo. Hann tók seg aftur, tá tað miseydnadist at skipa býarstjórn saman við Kristiliga Fólkaflokkinum og Vinstra í 1995. Tetzschner situr framvegis sum vanligur býráðslimur, samtundis sum hann er stjóri á Handilsskúlanum BI í Oslo.

John G. Bernander sat eitt skeið á Stortingi, áðrenn hann valdi at fara í vanligt arbeiði aftur. Sera dugnaligur politikari, ið ikki vildi gerast flokksleiðari, tá Kaci Kullmann Five valdi at fara frá.

Kai Eide var ein annar, sum bleiv spurður, um hann vildi gerast flokksleiðari eftir Kullmann Five, men segði nei. Hann er nú sendiharri hjá Noregi í Osce. Arbeiðið við friðarsamráðingunum í Jugoslavia undir leiðslu av Torvald Stoltenberg.

Jon Lyng valdi heldur ikki yvirtaka leiðarassessin eftir Kaci Kullmann Five. Hann hevur verið leiðari

fyrí Oslo Høyre, men fæst í dag mest við arbeiði sít sum hægstarættarskrivari.

Nils Morten Udgaard arbeiðir sum skrivari fyri Kaare Willoch, men valdi seinni at fara aftur til gamla starv sít sum blaðmaður á Aftenposten, har hann í dag hevur ábygdina fyri uttanríkisstíllfarinum.

Kjell Storvik var í fíggjarmálaráðnum í stjórnini hjá Willoch. Hann er í dag tjóðbankastjóri.

Astrid Nøklebye Heiberg var ráðharri í stjórnini hjá Willoch. Hon er í dag leiðari fyri Reyða Krossi í Noregi.

Hesin listin kann gerast nógv longri. T.d. eru fleiri av teimum heilt ungu í Ungu Høyre, ið hava valt ikki at arbeiða politiskt longur, men heldur royna seg í vinnulívunum.